

JUSTIITSMINISTEERIUM

Sõitlased karistussüsteemis – riigi toel allakäigutrepil?

Jako Salla

Justiitsministeerium, analüüsi talituse juhataja

2.12.2015

Sõltlased karistussüsteemis

- Politsei hinnangul pannakse **ligi pooled poevargused** toime sõltlaste poolt. Reaalsuses on osakaal ilmselt märksa suurem. Sõltlaste poolt tekitatud otsene kahju on ilmselt miljonites eurodes.
- **Iga kolmas vang on uimastisõltlane**, see tähendab ligi 1000 inimest = vangla on suurim sõltlastega tegelev asutus Eestis.

Sõltlaste retsidiivsus

- Kui sõltuvusdiagnoosita inimestest jõuab aasta peale vabanemist uue kuriteo toime panna vähemalt iga kolmas, siis sõltlastest vähemalt 38-72%.
- Opiaatidega seotud sõltuvus on peamine korduvkuritegevust vahetult mõjutav tegur Eestis.

Põhimõtted, võimalused ja väljakutsed karistuste süsteemis

Ära tee kahju

Ära tee kahju

Loobu tulemuseta
praktikast

Ära tee kahju


```
graph TD; A[Ära tee kahju] --> B[Loobu tulemuseta praktikast]; B --> C[Tee õigeid asju]
```

Loobu tulemuseta
praktikast

Tee õigeid asju

Ära tee kahju

Loobu tulemuseta praktikast

Tee õigeid asju

Tee õigeid asju õigel viisil

Ära tee kahju

```
graph TD; A[Ära tee kahju] --> B[Loobu tulemuseta praktikast]; B --> C[Tee õigeid asju]; C --> D[Tee õigeid asju õigel viisil]; E[Kasuta oma tugevusi, olemasolevaid võimalusi];
```

Loobu tulemuseta praktikast

Tee õigeid asju

Tee õigeid asju õigel viisil

Kasuta oma tugevusi, olemasolevaid võimalusi

Kokkuvõte

1. Kasutame ära vanglaid.
2. Ärme ehita topeltsüsteeme. Integreerime.
3. Loobume sellest, mis on kahjulik.
4. Eelistame ja arendame tõenduspõhiseid meetodeid.

JUSTIITSMINISTEERIUM

Aitäh!

Jako Salla

jako.salla@just.ee

9. juuni 2010

Riigikogu

18. Korduvkuritegevust mõjutavad eelkõige sõltuvusprobleemid ja süüdimõistetute hilisem toimetulematus. Narkomaaniaravi vangistuse alternatiivina annab lisaks sõltuvusest võõrutamisele või selle kontrolli alla saamisele kasu ka retsidiivsuse vähenemise kaudu.

Justiitsministeeriumil tuleb koos Sotsiaalministeeriumiga tagada narkomaania sõltuvushäirega kurjategijate ravikohad ja -võimalused; samuti tuleb Sotsiaalministeeriumil arendada ja kinnitada narkomaanide ravi- ja rehabilitatsiooniteenuste kvaliteedistandardid.

Kriminaalpoliitika arengusuunad aastani 2018

27. jaanuar 2011

Riigikogu

3. 10:16 Karistusseadustiku, kriminaalmenetluse seadustiku, psühhiaatrilise abi seaduse, karistusregistri seaduse, kriminaalhooldusseaduse ja tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (717 SE) kolmas lugemine

+2013/2014

KarS § 69². Vangistuse asendamine sõltuvusraviga

(1) Kui varem vangistusega karistamata isikule mõistetakse kuuekuuline kuni kaheaastane vangistus, võib kohus asendada vangistuse sõltuvusraviga, kui isik pani kuriteo toime narkomaania tõttu ja vajab narkomaania ravi. Vangistus asendatakse sõltuvusraviga üksnes süüdimõistetu nõusolekul.

(2) Sõltuvusravi tähtaeg määratakse karistusaja ulatuses, kuid mitte lühemana kui kaheksateist kuud ja pikemana kui kolm aastat.

(3) Sõltuvusravi seisneb süüdimõistetu allutamises statsionaarsele või ambulatoorsele narkomaania ravile, mille eesmärk on isiku võõrutamine sõltuvusest või sõltuvuse kontrolli alla saamine, ning rehabilitatsiooniteenuse osutamises narkomaania ravi ajal või selle järel.

/.../

(7) Sõltuvusravi rahastamine toimub tervishoiuteenuste korraldamise seaduses sätestatud korras.

5. juuli 2011

Bern

Üle miljoni euro selleks, et:

- arendada Eestis välja integreeritud ravi, rehabilitatsiooni ja sotsiaalse reintegratsiooni süsteem kuritegusid toime pannud sõltlastele ja
- pakkuda neile vastavaid teenuseid asenduskaristusena või vanglast vabanemise tingimusega.

Eesti-Šveitsi koostööprogramm

Eesmärk: 2014. aasta lõpuks on teenust saanud 90 inimest

2012 – 1

2013 – 1

2014 – 6

2015 – 19

Ligi pooled on katkestanud teenuse.

Järeldused

Meie vigased eeldused:

- Seaduse piirangud
- Teenusepakkujate motivatsioon ja vaba turg
- Sõltlase motivatsioon ja ratsionaalsus
- Prokuröri/kohtuniku motivatsioon
- Muudatuste juhtimine